

Asia: VN/13888/2020

Hallituksen esitysluonnos rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1 Luku Yleiset säännökset

Varsinais-Suomen ELY-keskus pitää tärkeänä sitä, että omaisuudensuojaan ja ympäristöperusoikeuteen liittyvästä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisemisestä ja korvaamisesta säädetään lain tasolla. Myös lain 1§:n mukaiset tavoitteet ovat kannatettavia; erityisesti vahinkojen ennaltaehkäisyn edistäminen sekä luonnonsuojelun hyväksyttävyyden lisääminen.

2 luku Viranomaiset ja niiden tehtävät

Eri viranomaisten tehtävät on selkeästi määritelty. ELY-keskuksen tehtävänä olisi mm. ko. tukijärjestelmään liittyvä neuvonta ja ohjaus sekä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisyn edistäminen; tulisikin huolehtia siitä, että ELY-keskuksilla on riittävät resurssit em. tehtävien hoitamiseen.

Avustusten ja korvausten hakemista sekä vahinkojen ilmoitusmenettelyä koskevan sähköisen menettelyn kehittäminen on ELY-keskusten resurssit huomioiden erityisen tärkeää ja tarpeellista.

3 luku Avustus vahinkojen ennaltaehkäisemiseen

-

4 luku Korvaukset aiheutuneista vahingoista

Lain perusteluissa todetaan: "Ennaltaehkäisy ei olisi ehdoton edellytys vahinkojen korvaamiselle, sillä jotkin vahingot voivat olla ennakoimattomia, jolloin niiden ehkäiseminen ennalta ei ole mahdollista." Pykälässä 14 todetaan: "Vahingonkärsijän on käytettävissään olevin kohtuullisin keinoin pyrittävä estämään vahingon syntyminen tai sen laajeneminen. Edellä 3 luvussa säädetty avustus ei poista korvauksen saajan velvollisuutta pyrkiä estämään vahingon syntyminen tai sen laajeneminen." Lain tavoitteena on edistää ko. vahinkojen ennaltaehkäisyä; pykälän 14 momentin 4 kirjauksen tulisi em. perusteella olla tiukempi eli "Korvausta ei myönnetä tai sitä alennetaan, jos vahingonkärsijä on ilman hyväksyttävää perustetta kieltänyt sellaisen toimenpiteen suorittamisen,

jolla olisi voitu estää vahingon syntyminen tai sen laajentuminen tai muuten myötävaikuttanut korvaushakemuksessa tarkoitetun vahingon syntymiseen tai sen laajenemiseen." Tulisi myöskin tarkentaa, mikä merkitys on vahingonkärsijän passiivisuudella vai sisältyykö em. myötävaikuttamisen määritelmään tässä.

Lain perusteluissa ei ole tuotu esille sitä, miksi rakennusvahingot korvattaisiin ainoastaan luonnollisille henkilöille ja maatalouden alkutuotannossa oleville yrityksille (esim. muut yhteisöt).

lain selkeyden ja riittävän tarkkuuden vuoksi tulisi 20 §:ssä mainita ne valtion viranomaiset, joille ilmoitus viljelys-, elän- ja rakennusvahingoista on tehtävä.

Hallituksen esitykseen on tarpeen lisätä, että vahinkoilmoitus voidaan tehdä sähköpostin tai puhelimen ohella sähköisen ilmoitusjärjestelmän tms. kautta. Vahinkoilmoitusten vastaanottaminen tulee kuormittamaan ELY-keskusta huomattavasti niillä alueilla, joilla vahinkoja on paljon ja ensitilassa tulisi kehittää järjestelmä, josta sähköisesti jätetyt vahinkoilmoitukset kirjautuisivat asianhallintajärjestelmään ja samaisella järjestelmällä tieto olisi mahdollista välittää kunnan maatalousviranomaiselle vahingon arviointia varten. Vahingonkärsijän näkökulmasta sähköisen ilmoitusjärjestelmän käyttäminen ei olisi sen työläämpää kuin ilmoituksen tekeminen sähköpostilla tai puhelimitse, mutta ko. sähköinen menettely säästäisi merkittävästi ELY-keskuksen resursseja vahinkoilmoitusasiassa.

21 §:n osalta tulisi tarkentaa prosessia/päätöksentekoa, jossa määritetään arvioinnin tekijä koskien aiheutuneita vahinkoja. Vahinkoilmoitukset tehdään ELY-keskukselle ja arvioinnin vahingosta tekee kunnan viranomaisena tai ELY-keskuksen hyväksymä riippumaton asiantuntija. Millä perusteella ELY-keskus välittää tiedon vahinkoilmoituksesta arvioinnin suorittavalle taholle; milloin se laitetaan kuntaan ja milloin muulle arvioijalle?

Markkinoilla oleva säilörehu on ns. sekundaa eli ylivuotista tai liian huonolaatuisesta heinästä tehtyä. Maitotiloilla nurmen kasvatuksella on erityiset laatuvaatimukset. Nurmia lannoitetaan tarkasti ja paljon, millä saadaan nurmen valkuaispitoisuus nousemaan ja tämä näkyy maidontuotantomäärissä. Hanhi- tai muun vahingon sattuessa tiloille joudutaan ostamaan sellaista nurmea, jota ei ole kasvatettu nimenomaan maitokarjaa varten; säilörehun ohessa joudutaan syöttämään karjalle lisäravinteita, jotta maidontuotannossa pysytään tilan tuotantotavoitteissa. Em. tulisi huomioida korvattavaa vahinkoa arvioitaessa ja korvauksen määrää laskettaessa.

5 luku Maakotkan ja kalasääsken pesintään perustuvat tuet

-

6 luku Hakemisen ja myöntämiseen liittyvät menettelyt

34 § lintujen karkottamiseen liittyvissä poikkeusasioissa on ollut suureksi avuksi, jos on ollut käytettävissä tieto siitä, kuinka suurella hehtaarimäärällä vahinkoja on aiheutunut eikä vain korvauksen euromäärä. Onko liian yksityiskohtaista, jos päätöksestä tulisi viljelyvahinkojen osalta selvittää, kuinka suurelle alueelle rauhoitettujen lintujen aiheuttamat vahingot kohdistuivat. Vastaava tieto tulisi tällöin olla hakemuksessa. Käytännössä nämä tiedot on olemassa, kun korvaussummat lasketaan hehtaarien ja keskisatojen perusteella, mutta päätöksistä ei aina ole ollut pääteltävissä se, monelleko hehtaarille vahinkoja on kohdistunut, kun korvaus koostuu esim. useista erilaisista korvattavista kasvustoista. Päätöksen osalta mainitaan laskentaperuste, ymmärretäänkö se niin, että vahingon hehtaariala tulisi yksiselitteisesti ilmi.

7 luku Erinäiset säännökset

Kun alueellisille ELY-keskuksille tulee entistä selkeämmin tehtäväksi ennaltaehkäisyssä neuvominen ja ensisijainen tavoite on ennaltaehkäisy, joka on jossain määrin myös korvauksen myöntämisen peruste, onko enää perusteltua, että ennaltaehkäisemistoimenpiteiden toteuttamiseksi myönnettävät poikkeukset käsitellään keskitetysti. Keskittämistä puoltaa se, että hakijat saavat samanlaisia poikkareita koko Suomessa ja ko. poikkeuksien myöntämisen siirtoa alueellisiin ELY-keskuksiin se, että koko vahinkojen ennaltaehkäisyprosessi operoitaisiin saman alueellisen ELY-keskuksen kanssa, jolloin esim. alueellisen ELY-keskuksen antama neuvonta ei poikkeaisi siitä, millaisia toimenpiteitä lopulta nähdään mahdolliseksi luvittaa poikkeusluvan avulla.

Mattila Olli

Jokinen Teija
Varsinais-Suomen ELY - Varsinais-Suomen ELY-keskus